

פגישות עם סופרים: יהודית הנדל חיפה התחתית - מכרה זהב ספרותי

אות הילדות חזרו ללא שינוי. הנמל ורעשי
הים עטפו את אבני הסמטאות אפרורית מ'
לוהה וכבדה. שמשצהרים האירה ללא רחם
את העוני והעזובה. נפש חיה לא נראתה
על המדרגות. ולפתע: זקן צנום יורד בהן
ובידו בקבוק ריק מעראק - עובדיה... הל'
כו מעט הלאה. בפתח בית ישיבה אשה מ'

ליהודית הנדל אין סיבה להיאנח. ספרה
"רחוב המדרגות" (הוצאת "עם עובד", פרס'
בכורה ע"ש אשר ברש) הופיע, מאז 1955,
בחמש מהדורות. לפני כחודשיים הופיע הס'
פר בהוצאת "הספרייה לעם" המזלת. המה'
דורה הראשונה אזלה תוך שבועיים. מהורי'
רה שניה בהדפסה.

אם כן - הצלחה?...

ודאי, - עונה יהודית הנדל, שענינה ירר'
קות ונכונות. ובכל זאת ראגה בקולה. חרדה
היא לגורלו של "תינוקה" החדש - המחזה
"רחוב המדרגות", שהיא עצמה המחיזה על
יסוד הסיפור שכתבה.

ואכן, שיחתנו סוכבת בעיקר על הסיפור
והמחזה גם יחד.

יהודית הנדל נולדה וגדלה בחיפה. סבא
שלה נהג לטייל עמה בעיר התחתית דווקא,
החלק הער והסואן בימי ילדותה. שם היה
לישניהם "מענין" יתול, מאשר במרומי ההר,
שהיה ברובו ריק ומגולל חורשות-פרא. ב'
שנות ילדותי - אומרת י. הנדל - היו
גיבובי הסימטאות המדרגות בחיפה אולי
הפרבר העירוני היחיד בארץ, שכולו נושם
תנועה וחיות, מאוכלס בצפיפות. עתיד הווי
שרשי גורלות קבועים של תושביו, ערבים
ויהודים ספרדים.

היהודים באו ברובם ממשפחות מיוחסות
ליטעבה, ועל אף העוני ואולת'היל שמרו על
הן ואצילות. מתוך משפחות אלה דליתי את
דיוקנאות האחים אברם וגסים ש"ברחוב
המדרגות".

"ברידות-ביותר"

אין כפרבר-עוני צפוף - מסבירה הסופ'
רת - המפתח ביושבו מצברי-מרץ וכניעה'
לגורל המשולבים יחדיו ללא ניתוק. ועוד:
הצפיפות היא המולידה את הבדידות... מין
"בדידות-ביותר". עירוב התחומים בין ה'
בית לרחוב והוסרי-כולת לברית איש מרע'
זו מאלצים להסתגר מרפנים. להיות כל
אחד לנפשו, תוך מחיצות אטומות.

זהה בעיקר הספר - מודה י. הנדל,
אשר למחזה: אחד משחקני "הבימה" אמר
עליו, כי זהו מחזה שבו "כולם אנשים בר'
דעים", הוא לא טעה.

המחזה סיפור מעלה בעיות שונות, כי
נוצחו תובע מדיום אזור מצורו נאראטיבית.
כפי שמסתבר לא סתתה הנוספת מנושא
סיפוריה, אך במחזה הסיטה את מרכזי-הכובד
שלה.

הסיפור מתרחש תוך ימים אחדים, ונשי'
מתו ארוכה יותר. המחזה הודחם לערב
יחיד, ונשימתו בהכרח, נתקצרה. המציאות
האנושית אינה שונה בסיפור ובמחזה, אך
העלילה, הרקמת בסיפור את הלך-הנפש
של הפרבר תוך ההתנגשות "העדתי" המ'
עורטלת, מותחמת במחזה בהתנגשות-אהבה
עמוטו-ספקות בין אברים מן הפרבר לבין
אראלה והובת-השיער, בתו של קמין מצ'
ליח ממרומי הכרמל, לכן גם דמויות שהיו
טרכזיות בספר - הן מישניות במחזה ולי'
היפך לדעתה של י. הנדל גבורו הראשי של
המחזה שלה אינו אברם, אסיר אויקי-נחיי'
תחת מבפנים, כי אם דווקא עובדיה, הנושא
נטיש לשייכות-הפרבר, תוך שהוא צמוד
אליו באויקי אהבה הרובל זה האביר העליו'
העצום שב"רחוב המדרגות" - הוא הדמות
המרכזית של המחזה.

מוטע אל המציאות

מספרת י. הנדל: בזמן החזרות יצאה לי
סירה, עם במאי המחזה י. בקר מ"הבימה",
לאותן סימטאות שבחיפה התחתית, מרי'

כורבלת בבגד אמור דהה, כולה דמומה ר'
מכונסת בתוך עצמה מלכה... נכנסו לאחת
הדירות. הציגו עצמם כשוכרי-חדר, פגשה
אותם אשה שמנה, קולנית, עירנית, בלשון
עסיסית החלה מדברת על לבנה, כי דילתה
היא הטובה ביותר בכל הסביבה, וכל-כולה
מפגינה סימני יפיה הקמל - טילדה... סימו
את הסיור בבית-קפה קטן, ובתוכו שלט ג'
דול בשפה הצרפתית *Paris de Credit*
(...אין אשראי"), בעל הקפה זליץ וזברני,
ענה לשאלה בדבר השלט היומריני: "גברת"
- אמר - ואיך לא אתלה שלט שכזה ז'
זהו רחוב של קרדיט מוסה...

יהודית הנדל מצאה אישור מציאותי לפרי'
דמיונה, את רעיון הבטוי לרחוב המדרגות
נשאה בחוכה מימי נערותה, ואף עתה רואה
היא בפרברי העיר התחתית של חיפה מכ'
והזהב ספרותי.

רבקה כצנלסון

הנרי מילר בצבעים

הסופר האמריקני הנרי מילר, אשר שניים
מ-28 ספריו עודם אסורים עליידי הצנזור'
לה האמריקנית, בטענה שהם "פורנוגרף-
סיים", ירוע לציבור הקוראים הישראלי
בספרו "חצות וחצי", שתורגם לעברית.
עתה יוכל הקהל בארץ להכיר גם את
הנרי מילר הצייר, בבית האמנים בירוש'
לים נפתחת מערכות 40 אקווארלים של ה'
סופר המהונן, התערוכה אורגנו ביזמתו של
האמן בצלאל שץ, הנמנה עם ידידיו של מי'
לר.

הנרי מילר נולד בניו-יורק לפני 88 ש'
נה לחייט ממוצא גרמני, התגורר במשכנות
העוני בברוקלין ועלה לדרגת מנהל אגף
במחלקת הטלגראף. ב-1929 נטש לפתע את
עבודתו ואת משפחתו ונסע לפאריס.

שלוש שנים שהה ב"עיר האורות", ישן
תחת גשרי הסינה וקיבץ נדבות כאשר ר'
עב, גדד בארצות אירוסו וכחב, בשנות
השלושים כבר נתפרסם בחוגים האינטלק'
טואליים בצרפה ובארה"ב.

העובר למולדתו פנה אל האמנות הפלאס'
טית, ליבריה, כדי לתת ביטוי ערושי לב'
שלא ידע לבטאם בכתב.

נ. טירח